

KISALTMALAR II: ÖNCEKİ ÇALIŞMALARDA KISALTMA TÜRLERİ*

Serdar Karaca

■ Ne yazık ki “Kısaltma türleri nelerdir?” sorusuna Türkiye Türkçesindeki çalışmalarda yeterli, tutarlı ve doyurucu karşılıklar bulamadığımızı, bir başka deyişle bu üç niteliği taşıyan herhangi bir eserle bugüne kadar karşılaşamadığımızı belirtmeliyiz; çünkü:

1. Önceki çalışmalarda bilimsel sınıflandırma usullerine uyulmamaktadır. Söz gelimi kısaltmalar; kuruluş, kullanıldığı yer, karşılık geldiği varlık, söyleniş veya yazılışı göz önünde bulundurularak türlere ayrılabilir. İşte tam da burada, bir sınıflandırmada bir ölçütü esas almaya dikkat etmek gerekmektedir. Aksi takdirde sınıflandırma geçerli olmayacaktır.

2. Tür adı belirlenirken Türk Dil Kurumu *Yazım Kılavuzu*'nda da olduğu gibi *büyük harfli kısaltmalar* ve *küçük harfli kısaltmalar* gibi türün niteliklerini tam olarak belirtmeyen adlandırmalara başvurulmaktadır. Böyle bir adlandırma tercih edildiğinde *sayfa* kelimesinin kısaltması olan küçük harfli *s.* ile *sayı* kelimesinin kısaltması olan büyük harfli ve noktasız *S*'nin cins isme karşılık geldiği ve birinin büyük, birinin küçük yazılmasının sebebinin yalnızca karışıklığın önüne geçmek olduğu gözden uzak tutulmuş olmaktadır. Hâlbuki bir özel ismin kısaltması olan *TDK* [Türk Dil Kurumu] ile bir cins ismin kısaltması olan *S* [sayı], sırf ikisi de büyük harflerle yazılıyor diye aynı türden olamaz. Ortada aynı türden değerlendirilmesi gereken bir büyük harfli *S* [sayı] ve bir de küçük harfli *s.* [sayfa] kısaltması varken bu türü adlandıracak bir isimse yoktur.

* Yazının alındığı kaynak çalışma: Serdar Karaca, “Başka Dillerde Kısaltmalar”, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Uzmanlık Tezi, Ankara 2017.

3. Bilimsel tutumun bir amacı da bir konuyu karmaşık hâle sokarak anlaşılmasını engellemek değil, tam tersine bir konuyu anlaşılır bir biçimde açıklamaktır. Oysa önceki çalışmalarda kısaltma konusunun anlaşılmaz bir hâle getirildiğini gözlemliyoruz. Örneğin *tamamı büyük yazılanlar, ilk harfi büyük yazılanlar; bütün kelimeleri temsil edilenler, bütün kelimeleri temsil edilmeyenler; sonuna nokta konanlar, sonuna nokta konmayanlar* gibi açıklamalar kısaltma türlerini anlamayı zorlaştırmaktadır.

Yukarıda açıklanan gerekçeler dikkate alınarak “Kısaltma türleri nelerdir?” sorusuna anlaşılır ve tutarlı bir karşılık arandığında ilk önce yapacağımız iş şudur: Türkçe çalışmaların yanında farklı dillerdeki (Almanca, İngilizce ve Rusça) çalışmaları karşılaştırmalı bir bakışla inceleyerek kısaltma türlerini belirlemek. İşte bu yazıda, böyle bir düşünceden yola çıkarak kısaltma türlerini doğrudan ele alan İngilizce çalışmalardan *The Oxford Dictionary of Abbreviations* (Oxford Üniversitesi, 1998) ve *The New Penguin Dictionary of Abbreviations* (Fergusson, 2000); Almanca çalışmalardan *Das Wörterbuch der Abkürzungen* (Steinhauer, 2011); Rusça çalışmalardan *Pravila ruskoj orfografii i punktuatsii. Polnyj akademiçeskiy spravoçnik* (RAN, 2007) ve *Funktionirovaniye Abbriviatur v Sovremennoy Reçi* (Biryukova, 2007); Türkçe çalışmalardan “Dilimizde Kısaltmalar Sorunu” (Kalfa, 2005), “Türk Dilinde Kısaltmalar Üzerine Bir İnceleme: Uzun Lafın Kısası” (Yıldız, 2010) ve *Okunuş ve Anlamlarıyla Hayatımızdaki Kısaltmalar Sözlüğü*’ndeki (Metem, 2014) sınıflamalara karşılaştırmalı olarak yer veriyoruz:

İngilizcede

The Oxford Dictionary of Abbreviations’ta [1998] kısaltmalar dörde ayrılır:

1. Initialisms: *BBC, FBI* gibi kelimelerin ilk harfleriyle yapılanlar.
2. Acronyms: *Aids, NATO* gibi kelime şeklinde söylenenler.
3. Shortenings: *Gen.* (General, Geneva vb.) gibi kelime kısaltmaları.
4. Symbols: Ölçü birimleri, kimyevi elementler, hava yolu şirketlerinin sembolleri (Oxford Üniversitesi, 1998: v).

The New Penguin Dictionary of Abbreviations’ta [2000] kısaltmalar beşe ayrılır:

1. Shortenings: *Co., technol.* gibi basitçe kısaltılmış kelimeler.
2. Contractions: *Ltd, Dr* gibi kelimelerin ilk ve son harflerinin korunmasıyla yapılanlar.
3. Initialisms: *BBC, e.g.* gibi kelimelerin ilk harfleriyle yapılanlar.
4. Acronyms: *NATO* gibi kelimelerin ilk harfleri veya heceleriyle yapıлып kelime gibi telaffuz edilenler.
5. Symbols: *km, Pb* gibi (Fergusson, 2000: vii).

The New Penguin Dictionary of Abbreviations'ta *shortenings* ve *contractions*'ın iki ayrı tür olarak verilmesinin dışında her iki sınıflandırmanın aynı olduğunu görmekteyiz.

Almancada

Das Wörterbuch der Abkürzungen'de [2011] kısaltmalar dörde ayrılır:

- i. Abkürzungen (kısaltmanın açılımı telaffuz edilir).
- ii. Kurzwörter (kısaltmanın kendisi telaffuz edilir).
- iii. Kunstwörter (alışılmamış bağdaştırmayla kısaltma).
- iv. Genormte und international festgelegte Kürzel (semboller).

Sınıflandırma alt başlıkları ve örnekleriyle şöyledir:

- i. Abkürzungen (kısaltmanın açılımı telaffuz edilir): *S.* [Seite], *Dr.* [Doktor] gibi.
- ii. Kurzwörter (kısaltmanın kendisi telaffuz edilir):
 1. Buchstabenkurzwörter (harf kısaltması): *ZDF* [Zweites Deutsches Fernsehen], *Pkw* [Personen-kraft-wagen]. Bu tür kısaltmalara *Initialwörter* veya *Acronyme* denir. Bu türdeki kısaltmalar, kısaltmanın harflerinin ayrı ayrı telaffuz edilmesi (*EKG*, *ISBN*, *UKW*) veya kelime gibi telaffuz edilmesi (*DAX*, *TÜV*) yönüyle ikiye ayrılır.
 2. Silbenkurzwörtern (hece kısaltması): *Akku* [Akkumulator], *Bus* [Autobus, Omnibus], *Zoo* [Zoologischer Garten].
 3. Mischkurzwörtern (karışık kısaltma):
 - a. Harf ve hece: *Azubi*, *EuGH*, *Gema*.
 - b. Harf ve kelime: *H-Milch*, *U-Boot*, *U-Haft*.
 - c. Hece ve kelime: *Dispokredit*, *Isomatte*, *Pauschbetrag*.
- iii. Kunstwörter (alışılmamış bağdaştırmayla kısaltma): *Haribo* [Hans Riegel, Bonn], *IKEA* [Ingvar Kamprad aus Elmtaryd bei Agunnaryd], *Osräm* [Osmium + Wolfram], *Persil* [Perborat + Silikat]. Kısaltmayı oluşturan kelimelerle ilişkili bir kelimenin ortaya çıkması: *SAFE* [Sicherheitsanalyse für Ernstfälle].
- iv. Genormte und international festgelegte Kürzel (semboller): *m*, *l* (Steinhauer, 2011: 9-11).

Yukarıdaki sınıflandırmada üçüncü madde olan *Kunstwörter* (alışılmamış bağdaştırmayla kısaltma), yer verdiğimiz İngilizce sınıflandırmalarda *acronym* olarak yer almaktadır. Bu farka rağmen şu ana kadar yer verdiğimiz üç sınıflandırma ana hatlarıyla benzerdir.

Rusçada

Rusya Bilimler Akademisi (RAN) tarafından yayımlanan *Pravila Russkoy Orfografii i Puntuatsii. Polnyy Akademicheskiy Spravochnik* [2007] adlı eserde kısaltmalar ikiye ayrılmaktadır:

1. Kısaltma (аббревиатура=abbreviatura).
2. Grafik kısaltmalar (графические сокращения=grafiçeskiye sokraşeniya).

Bu sınıflandırma alt başlıklarıyla şöyledir:

1. Abbreviatura (аббревиатура=kısaltma):

I. İlk harfliler:

- a) Harf harf seslendirilenler: *MGU, EVM, PTU, NLO, DTP* gibi.
- b) Kelimelerin ilk hecelerinden oluşup kelime gibi telaffuz edilenler: *vuz, Nİİ, MHAT, GES, TETS* gibi.
- c) Harf ve heceden oluşanlar: *TSSKA /tse-es-ka/* gibi.

II. Rusçada slojnosokraşenniye slova (сложносокращенные слова = birleşik kısaltılan kelimeler) olarak adlandırılanlar:

- a) Kısaltılan kelimelerin kısımlarının birleştirilmesi: *Minfin* [Ministerstvo finansov], *mestkom* [mestnyy komitet], *zavhoz* [zavedyuşiy hozyaystvom] gibi.
- b) İlk kısım ve seslerin birleştirilmesi: *GULAG* [Glavnoye upravleniye (ispravitel'no-trudovih) lagerey], *GlavAPU* [Glavnoye arhitekturno-planirovoçnoye upravleniye] gibi.
- c) Kelime veya kelimelerin ilk kısımlarının tam bir kelimeyle veya onun bir şekliyle birleştirilmesi: *zapçasti, sberkassa, Goskomsport, zavkafedroy, komrotiy* gibi (RAN, 2007: 191-194).

2. Grafiçeskiye sokraşeniya (графические сокращения = grafik kısaltmalar): *g.* [god = yıl / gorod = şehir], *gr.* [grajdanin = vatandaş], *ss.* [stranitsiy = sayfalar] gibi (RAN, 2007: 194-195).

Yukarıdaki sınıflandırma *Das Wörterbuch der Abkürzungen*'deki sınıflandırmanın ilk iki maddesiyle özdeştir. *Abbreviatura* (kısaltma), *Kurzwörter*'e (kısaltmanın kendisi telaffuz edilir); *grafiçeskiye sokraşeniya* (grafik kısaltmalar) ise *Abkürzungen*'e (kısaltmanın açılımı telaffuz edilir) denk düşmektedir.

Yelena A. Biryukova (2007), kısaltmaları kuruluşlarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırmaktadır:

1. İlk harflerle kurulanlar.
2. Hecelerle kurulanlar.
3. Karışık (ilk harf-hece) kurulanlar.
4. Kısmen kısaltılmış kelimeler.
5. Transkripsiyonsuz kısaltmalar.

Bu sınıflandırma alt başlıklarıyla şöyledir:

1. İlk harflerle kurulanlar: Biryukova bu tür kısaltmaları akronim olarak adlandırarak telaffuzları yönüyle üçe ayırmaktadır:
 - a. Seslik kısaltmalar kelimelerin ilk sesleriyle oluşturulur ve kelime gibi telaffuz edilir: *VUZ* (ses-ses-ses), *ARKO*, *VTO* gibi.
 - b. Harflik kısaltmalar: Bu tür kısaltmalar kelimelerin ilk harfleriyle oluşturulur ve kısaltmayı oluşturan harfler ayrı ayrı telaffuz edilir: *MGU* (harf-harf-harf), *RFSSR* /er-ef-es-es-er/, *İKP* /i-ka-pe/ gibi.
 - c. Harflik-seslik kısaltmalar: Pek yaygın olmayan bu tür kısaltmaların parçalarının bir kısmı harf, bir kısmı da ses olarak telaffuz edilir: *TSSKA* (harf-harf-ses), *FSB* /fe-es-be/, *FŞM* /fe-şe-em/ gibi.
2. Hecelik kısaltmalar kendi içinde üçe ayrılır:
 - a. Asıl hecelik kısaltmalar: *PROFKOM* (hece-hece), *ALSu*, *SibSib* gibi.
 - b. İlk-son heceli kısaltmalar: Bu tür kısaltmaları iki kelime meydana getirir. İlk kelimenin ilk hecesi, ikinci kelimenin ise ilk ve son hecesi kısaltmayı oluşturur: *Torgpredstvo* [*Torgovoye predstavitel'stvo*] gibi.
 - c. Teleskopik (iç içe geçen) kısaltmalar: Yelena A. Biryukova bu tür kısaltmaların Batı Avrupa dillerinde ortaya çıktığını ve Rusçada yeni yeni yaygınlaştığını belirtmektedir:
Frugurt: *Fruktoviy yogurt* [= meyveli yoğurt].
L'vigr: *L'vitsa* [= dişi aslan] ve *tigr* [= kaplan] kelimelerinin birleşmesi.
3. Karışık (ilk harf-hece) kurulan kısaltmalar kendi içinde dörde ayrılır:
 - a. Ses-heceliler, kelimenin ilk hece ve ilk seslerinden oluşur: *DiPOS* [*Delo i postoyanstvo*], *SUAL* [*Sibirsko-Ural'skaya alyuminiyevaya kompaniya*] gibi.

- b. Hece-sesliler: *KuBİK* [*Kubanskaya İnternet-Kompaniya*], *MENATEP* [*Mejotrasleviye naučno-tehniçeskiye programmıy*], *TEHPD* [*Tehnolohiçeskiy tsentr obrabotke perevozoçnih dokumentov*] gibi.
- c. Hece-ses-heceliler: *İNVUR* [*İnvestitsii v Ural*] gibi.
- ç. Ses-hece-sesliler: Yazar bu tür kısaltmaların çok nadir olduğunu belirterek misal vermez.

4. Kısmen kısaltılmış kelimeler. İkiye ayrılır:

- a. Hece-kelimeliler: *Mejkniga* [*Mejdunarodnaya kniga*], *Sotskredit-bank* [*Sotsialnıy kreditny bank*] gibi.
- b. Hece-hâl ekli kelimeliler: *Minoboronıy* [*Ministerstvo oboronıy*] gibi.

5. Transkripsiyonsu kısaltmalar: Biryukova 20. yüzyılın başında ortaya çıkan *s.-d.* [sotsial-demokrat], *k.-d.* [konstitutsionniy demokrat] gibi kısaltmaların zamanla *ESDE* ve *KADE* gibi yeni şekillerde yazılarak sözlüklerde yer bulduğunu belirterek bu tür kısaltmaları ikiye ayırıyor:

- a. Abece seslilerde, ilk harflerle kurulu kısaltma abeceye uygun olarak seslendirilir ve yeni bir kısaltma ortaya çıkar: *esvede* [SVD] gibi.
- b. Grafik hecelilerde, yalnızca yazıda kullanılan kısaltmanın abeceye uygun düşmeyen seslendirilmesiyle yeni bir kısaltma ortaya çıkar: *keme* [km], *kege* [kg] gibi (Biryukova, 2007: 26-36).

Biryukova'nın doktorluk tezinde yer verdiği yukarıdaki sınıflandırma, akademik seviyede kullanışlıyken kısaltma sözlükleri ve yazım kılavuzları için uygun değildir.

Türkiye Türkçesinde

Türkiye Türkçesindeki kısaltmaları; Kalfa (2005), Yıldız (2010) ve Mete (2014) sınıflandırır.

Mahir Kalfa (2005) kısaltmaları şöyle tasnif eder:

- Kelimelerin ilk harfleri kullanılarak büyük harflerle yazılan kısaltmalar.
 - Kuruluş adları: *AA*, *ASKİ*, *TEK*, *GATA* gibi.
 - Kitap, dergi, sözlük ve ansiklopedi adları: *KB*, *TS*, *İA*, *TDAY* gibi.
 - Yön adları: *K*, *B*, *D*, *G* gibi.
 - Ülke adları: *ABD*, *KKTC*, *BAE*, *GK* gibi.

2. Kelimelerin bir ya da birkaç harfiyle yapılan kısaltmalar: *anat.* [anatomi], *ped.* [pedagoji], *astr.* [astronomi] gibi.
3. İki veya daha çok kelimededen oluşan kısaltmalar: *dbl.* [dil bilimi], *dbg.* [dil bilgisi], *vb.* [ve başkaları, ve benzerleri] gibi.
4. Kişi adları.
5. Herhangi bir sebeple açık olarak yazılmasında sakınca görülen kişi ad ve soyadları.
6. Uluslararası nitelik taşıyan adlar: *AIDS*, *kg*, *g*, *cm*, *l* gibi (Kalfa, 2005: 204-206).

Kalfa, yukarıda da görüldüğü gibi kısaltmaları sınıflandırırken tek bir ölçüte bağlı kalmamaktadır. Örneğin ilk iki madde, kısaltmanın hangi harflerle yapıldığını esas aldığından kuruluşla; son madde ise yaygınlıkla ilgilidir. Oysa söz konusu sınıflandırma tek bir ölçüte göre değerlendirilmeliydi.

Hüseyin Yıldız (2010), Türk Dil Kurumunun 2005'te çıkan *Yazım Kılavuzu*'ndaki 578 kısaltmadan hareketle kısaltmaları şöyle sınıflandırmaktadır.

a. Düzenli kısaltmalar.

I. Basit kısaltmalar.

1. Tamamı büyük harflerle yazılanlar: *AB* [Avrupa Birliği] gibi.
 - a. Sonuna nokta konulanlar: *T.* (Türkçe), *T.C.* [Türkiye Cumhuriyeti] gibi.
 - b. Sonuna nokta konulmayanlar.
 - i. Bütün kelimeleri temsil edilenler: *A* [Alay], *C* [Cilt] gibi.
 - ii. Bütün kelimeleri temsil edilmeyenler: *ÇAYKUR* [Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü], *BAĞ-KUR* [Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu] gibi.
2. Yalnızca ilk harfi büyük yazılanlar.
 - a. Sonuna nokta konulanlar: *Alb.* [Albay], *Alm.* [Almanca] gibi.
 - b. Sonuna nokta konulmayanlar: *Age* [Adı geçen eser], *Ro-Ro* [Rolon-roloff = gemiye taşıt indirme bindirme] gibi.
3. Tamamı küçük harfle yazılanlar.
 - a. Sonuna nokta konulanlar: *e.* [edat], *f.* [fiil] gibi.
 - b. Sonuna nokta konulmayanlar: *g* [gram], *l* [litre] gibi.

II. Birleşik kısaltmalar: *Y. Mim* (Yüksek mimar), *Arş. Gör.* [Araştırma Görevlisi], *Dz. Kuv.* [Deniz Kuvvetleri] gibi.

b. Düzensiz kısaltmalar: *FİSKOBİRLİK* [Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği], *TARİŞ* [Tarım Satış Kooperatifleri Birliği], *HAVAŞ* [Hava Alanları ve Yer Hizmetleri Genel Müdürlüğü] gibi (Yıldız, 2010: 263-271).

Yıldız'ın oldukça ayrıntılı tasnifi kısaltma türlerini tespit etmek için kullanışlı değildir.

Şener Mete (2014), *Okunuş ve Anlamlarıyla Hayatımızdaki Kısaltmalar Sözlüğü* adlı eserinde kısaltmaları genel olarak ikiye ayırır: *kısaltma türleri* ve *kısaltma biçimleri*. Mete, tür ve biçim kavramlarını tanımlamasa da konuyu ayrıntılı bir biçimde ele almaktadır.

Mete (2014), “kısaltma türlerini” dörde ayırır:

- Metin kısaltmaları: “Bir metnin gereksiz ayrıntılar ve fazlalıklardan arındırılarak açık ve anlaşılır duruma getirilmesi [...]” (Mete, 2014: 28).
- Özel kavram kısaltmaları: *OLBİRAP* [Olay Bildirim Raporu], *YUyg.* [Yeni Uygur Türkçesi] gibi.
- Ad kısaltmaları: *Ank.*, *İst.*, *AFAD* [Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı], *KB* [Kalkınma Bakanlığı] vb.
- Terim kısaltmaları: *BIOS* [Basic Input Output System], *top.b.* [toplum bilimi], *db.* [dil bilimi] vb. (Mete, 2014: 27-34).

Yine Mete (2014), “kısaltma biçimlerini” ise dokuz başlık altında incelemektedir:

- Tek harfli kısaltmalar: *a.* [ad], *A* [Avusturya] vb.
- İlk harflerle yapılan kısaltmalar (initialism): *AA* [Anadolu Ajansı], *ADP* [Azerbaycan Demokrat Partisi] vb.
- Kelime biçimli kısaltmalar (acronym): *ABEM* [Ankara Barosu Eğitim Merkezi], *ACAT* [Acil ve Afet Derneği] vb.
- Budama yoluyla yapılan kısaltmalar (truncation): *abbr.* [abbreviation], *abl.* [ablative] vb.
- Hece kısaltmalar: *AÇİDER* [Adana Çiçekçiler Derneği], *ARÜ* [Ardahan Üniversitesi] vb.
- Marka olmuş kısaltmalar: *AÇEV* [Anne Çocuk Eğitim Vakfı], *ADIDAS* [Adolf 'Adi' Dassler], *AKBANK* [Adana Kayseri Bankası] vb.

- f. Ad durumuna gelmiş kısaltmalar: *JPEG* [Joint Photographic Experts Group], *LCD* [Liquid Crystal Display] vb.
- g. Yalnızca yazımda kullanılan kısaltmalar: *AAB* [Atık Su Arıtma Bedeli], *SSS* [Sık Sorulan Sorular] vb.
- ğ. Karma kısaltmalar: *ACIBD* [Acıbadem Sağlık Hizmetleri Borsa Kodu], *AEKMK* (İstanbul Millet Kısaltması Ali Emiri Kısmı) vb. (Mete, 2014: 34-37).

Dokuz maddelik bu tasnifte kısaltmalar farklı ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır. Mesela “tek harfli kısaltmalar”, “ilk harflerle yapılan kısaltmalar” ve “budama yoluyla yapılan kısaltmalar” kısaltmanın nasıl kurulduğuyula ilişkiliyken “marka olmuş kısaltmalar” ve “ad durumuna gelmiş kısaltmalar”, kısaltmaların gördükleri vazife yahut da yaygınlaşmaları neticesinde kazandıkları vasıfla ilgilidir. Oysa böyle bir yaklaşım sınıflandırmada tercih edilmemelidir.

Şener Mete'nin, İngilizce yayımlanmış çalışmalarda yer alan *initialism*, *acronym* ve *truncation* gibi türleri dikkate alarak ayrıntılı bir tasnif hazırlaması, Türkiye Türkçesindeki kısaltmalar üzerine sunulmuş kayda değer bir katkıdır.

Kaynaklar

- Biryukova, Yelena (2007), “Funktionsirovaniye Abbreviatur v Sovremennoy Reçi”, Yayımlanmamış doktorluk tezi, Moskova: Moskovskiy Pedagogičeskiy Gosudarstvenniy Universitet.
- Fergusson, Rosalind (2000), *The New Penguin Dictionary of Abbreviations*, Londra: Penguin Books
- Kalfa, Mahir (2005), “Dilimizde Kısaltmalar Sorunu”, *Türk Dili*, 639, 201-207.
- Mete, Şener (2014), *Okunuş ve Anlamlarıyla Hayatımızdaki Kısaltmalar Sözlüğü*, Ankara: TRT Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Oxford Üniversitesi (1998), *The Oxford Dictionary of Abbreviations*, Oxford: Oxford University Press.
- RAN (2007), *Pravila Russkoy Orfografii i Puntuatsii. Polnyy Akademicheskiy Spravochnik*. Moskova: [Rossiyskaya Akademiya Nauk] EKSMO.
- Steinhauer, Anja (2011), *Das Wörterbuch der Abkürzungen*, Mannheim-Zürich: Dudenverlag.
- Yıldız, Hüseyin (2010), “Türk Dilinde Kısaltmalar Üzerine Bir İnceleme: Uzun Lafın Kıtası”, *Müjgân Cunbur Armağanı*, 259-282, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.